

INDEX

CAPITUM ET DUBIORUM,

UI ANNECTUNTUR OMNIA SUMMARIA, QUÆ SINGULIS CAPITIBUS ET DUBIIS APPONUNTUR, UT SIMIL HIC PRÆ OCULIS HABEANTUR CUNCTÆ RES ET QUÆSTIONES, QUÆ IN SECUNDO VOLUMINE CONTINENTUR.

LIBRI II

TRACTATUS II

DE SECUNDO PRÆCEPTO DECALOGI.

CAPUT I. — Quid, et quotuplex Blasphemia. . . . . Pag. 1

121. Quid est Blasphemia. 122. Quotupliciter blasphematur contra Deum. 123. Quando est denuntianda blasphemia hereticalis. (Vide etiam l. 4. n. 252, in fin.) 124. Quæ dictaria sunt vel non blasphemiae, et 125. 126. An explicandu, si quis directe intendat Deum in honore. 127. Ad quid teneatur consuetudinarius. 128. Quid, si quis proferat: *ó Mors Dei!* *ó Vulnera Christi!* irascens contra hominem. 129. An sit blasphemia maledicere creaturis, et diebus. 130. An maledicere Mortuis. An maledicere Fidei. 131. An imprecari aliis, vel sibi dæmonem. 132. An differant specie blasphemiae contra Deum, et Sanctos. (Vide etiam quæ dicentur in Instructione practica Confessoriorum quam invenies in fronte Tomi 8.)

CAPUT II. — De juramento. 26

DUBIUM I. — Quid sit Juramentum. . . . . Ibid.

133. Quid sit juramentum. 134. Quæ sint vera juramenta. 135. An dicere *per conscientiam meam, vel animæ meæ.* 136. An dicere: *Juro ita esse.* 137. An dicere: *Tum verum est, quam Sol lucet; vel, verum est sicut Evangelium.* 138. An jurare per creaturas.

DUBIUM II. — Quotuplex sit Juramentum. 28

139. Quotupliciter dividatur juramentum. (usque ad n. 141.) 142. An omnia juramenta sint ejusdem speciei. 143. An sit juramentum: *Puniat me Deus, si mentior.*

DUBIUM III. — An, et quando sit licitum jurare. 29

144. An liceat jurare. Et quæ requirantur ad licite jurandum. 145. Quid de *Judicio* requisito. 146. Quid de *Justitia*. An sit mortale defectus justitiae in juramento assertorio. Quid de dicentibus, *per Deum te occidam.* 147. Quid de *Veritate* requisita. 148. Quæ certitudo requiratur ad jurandum. 149. An

liceat petere juramentum à pejeraturo. 150. An excusentur à mortali rustici pejerantes. Et quomodo admonendi.

DUBIUM IV. — *An in juramento liceat uti aequivocatione.* . . . Pag. 32

151. An liceat jurare cum amphibologia. 152. An vero cum Restrictione mentali. 153. Resolvuntur casus, de Confessario affirmante, se nescire peccatum confessum. 154. De Reo, vel teste non legitime interrogato. 155. Quid si legitime rogetur, et aequivoce juret. 156. Et an Reus capit's teneatur crimen confiteri. (Vide etiam l. 4. n. 274.) 157. De Pœnitente interrogato de peccato confessio. 158. De paupere indigente re aliena. 159. De debitore, qui alias non tenetur. 160. De rogato à Judice, an sit locutus cum Reo, et similibus. 161. De creditore asserente, nihil sibi solutum. 162. De adultera negante crimen. 163. De requisito ad mutuandum. 164. De mercatore, etc. 165. De famulo asserente, Dominum non esse domi. 166. De assumendis ad Doctoratum. 167. De asserente acceptiōnem pecuniae, quam non recepit. 168. De asserente falsum, addendo submisse aliquid verum. 169. An liceat alicui non rogato aequivoce jurare. 170. Vide alios casus apud Busembaum. 171. An liceat jurare sine animo jurandi. (Sed de hoc vide fusius n. 172. Dub. 5.) Quæ, an simulatio sit aliquando licita.

DUBIUM V. — *Quæ, et quanti sit obligatio juramenti promissoriū.* . . . 41

172. Quotuplex veritas affirmanda sit in juramento promissorio. Quale autem peccatum sit juramentum promissorum factum, et quomodo obliget. 173. An peccet graviter non implens promissum in re parva. 174. An obliget juramentum metu extortum. 175. Quid, si sit errore, vel dolo extortum. 176. An obliget juramentum de re mala, aut vanā. 177. Quid de juramento in favorem tertii. 178. An juramentum non ludendi excludat iudicium moderatum. 179. An obliget juramentum factum contra primum. 180. An juramentum sequi debeat conditionem promissionis. (Vide etiam n. 727.) 181. Quomodo obliget juramentum servandi statuta alicujus Collegii. 182. De juramento Medicorum non visitandi, etc. (Vide etiam lib. 6. n. 664.) 183. De juramento servandi secretum, dicendi veritatem, et solvendi debitum. 184. An obliget juramentum factum concubinæ non cognoscendi alias. 185. An promissio prodiga cum juramento obliget. (Vide etiam n. 735. et lib. 6. de Matrim. n. 851, v. *Cum autem.*) 186. An obliget juramentum redeundi ad carcerem. De juramento Parentum ac Minorum puniendo filios, ac famulos.

DUBIUM VI. — *Quibus casibus excusat ab impletione, qui in promissorio juramento obligationem contraxit.* 51

187. An excusat mutatio circumstantiarum. (Vide dicenda de Voto n. 226. et n. 720. v. *Notandum.*) 188. An excusat cessatio causæ finalis.

DUBIUM VII. — *Quomodo obligatio juramenti tollatur per irritationem, dispensationem, commutationem, et remissionem.* 53

189. Quis possit irriiare juramenta. Et quis dispensare. 190. An dispensans in votis possit et in juramentis. 191. De Commutatione, et relaxatione juramenti. 192. Quid si juramentum sit factum in favorem tertii. (Vide de Voto n. 255. Et quid de Juramento Perseverantia in aliqua Congregatione. n. 255. v. *Notandum.*) 193. An possit remitti ab ipso tertio. APPENDIX DE ADJURATIONE, et præcipue de Adjuratione dæmonum.

CAPUT III. — *De voto.* . . . . . Ibid.
DUBIUM I. — *Quid sit votum, et quotuplex.* . . . . . Ibid.
194. Quid est votum. 195. Quotuplex est votum.

DUBIUM II. — *Quæ requiratur Voti deliberalio, et intentio.* 59

196. De deliberatione requisita ad votum. 197. De Voto emiso ex metu. 198. De Voto emiso ex errore. 199. An obliget simplex propositum. 200. An ad votum sufficiat promissio implicita. 201. Quale propositum voluntatis requiratur ad votum. Hinc plura queruntur, et l. an teneatur ad votum, qui positive noluit promittere, et se obligare. (Vide etiam de Juram. n. 172. v. *Quæritur*; et lib. 6. ex n. 833.) 202. Qui non habuit animum implendi. 203. Qui negative noluit se obligare, sciens obligationem voti. Quæritur I. Quid si nesciens. Quæritur II. Quid si quis voluit promittere, et positive noluit se obligare. Quæritur III. Quid, si quis dubitat, an se voluerit obligare. Vel an noverit obligationem voti. Quid, si dubitet, an fecerit propositum, aut votum.

DUBIUM III. — *Quæ requiratur materia Voti.* 64

202. An teneat votum de re impossibili. 203. An votum vitandi omnia venialia. Quid, si quis voeat vitare omnia mortalitia, et venialia collective. 204. An valeat votum de re vanā. 205. An sit mortale vovere malum veniale. 206. An valeat votum factum ex malo fine. 207. An votum impedimentum majoris boni. 208. An valeat votum non petendi dispensationem. 209. An votum nubendi. 210. An votum non vovendi.

DUBIUM IV. — *Quæ, et quanta obligatio Voti.* 69

211. An votum de re levi aliquando graviter obliget. 212. Quid, si negligas votum de re levi per annum. 213. Vide alia apud Busemb. 214. An Pater possit per vota defuncti. 215. An Pater possit per vota ledere legitimam filiorum. (Vide num. 740.) 216. De votis de facto alieno. 217. An vota possint impleri per alium. 218. An peccet impediens impleri conditionem appositam suo voto. 219. Notanda circa conditiones in votis. 220. An transacta die promisso, tencaris ad votum. 221. An votum indeterminatum semper obliget. Et quæ dilatio sit mortalís. 222. Quid, si quis voeat Religione se ingressurum sine certo loco, vel certa Religione. (Vide etiam de Statu Rel. lib. 4. n. 72. v. *Communiter.*) 223. Quid si quis voeat, se non lusurum sub pœna. 224. Plura notabilia advertenda circa vota; et praesertim, an teneat votum, si superveniat circumstantia non prævisa. (Vide supra n. 187 et infra n. 226. et de Contr. n. 720. v. *Notandum.*)

DUBIUM V. — *Quot modis tollatur obligatio Voti.* 77

225. Tollerit obligatio voti. 1. Per materiæ mutationem. 2. Per auctoritatem humanam. Vide resolutions. 226. An sit obligatio implendi votum, si superveniat circumstantia non prævisa. (Vide etiam n. 187 et 720. v. *Notandum.*)

DUBIUM VI. — *De voti irritatione.* 79

ARTICULUS I. — *An, et quomodo tollatur obligatio Voti per directam Irritationem.* . . . . . Ibid.

227. Quis possit vota irritare. 228. An liceat irritare vota sine causa. 229. Quæ vota filiorum possint irritare Pater, Avus, Tutor, etc. 230. Quæ

possit irritare Mater. 231. An vota subditorum valeant donec irritentur. 232. Quid, si quis per errorem aestimabatur Pater, Maritus, etc. 233. Quis possit irritare vota Religiosorum, et Monialium. An Abbatissa. 234. An vir possit irritare omnia vota uxoris. 235. An uxor vota viri. 236. Quid si mutuo consensu voeant castitatem. 237. An Superior possit irritare vota facta ante subjectionem. Quid, si dubium sit, an sint emissae ante vel post subjectionem. 238. An autem vota facta tempore subjectionis possint post illud irritari. 239. Quid, si Superior ea ratificaverit. 240. Quæ vota servorum, aut famulorum possint à Domino irritari.

ARTICULUS II. — *Quis vota indirecte possit irritare* (usque ad n. 241 et 242.) . . . . . Pag. 87

DUBIUM VII. — *Quid sit Commutatio Voti* 88

243. Quando possint commutari vota. 244. An possit quis commutare sibi votum in opus æquale. 245. An valeat commutatio in minus sine justa causa. 246. Vide alia notanda. 247. An habens facultatem possit mutare in aliquantulum minus. 248. An facta commutatione, possit vovens implere votum per primam promissionem. 249. An facta impossibili re commutata, teneatur vovens implere primam. An, qui immemor voti præstat opus promissum, à voto liberetur. (Vide etiam l. 1. n. 163.)

DUBIUM VIII. — *Quid sit dispensatio, et quis possit dispensare in votis* 92

250. Quæ causa requiratur ad dispensandum. 251. Quid, si dispensatio sit facta bona fide, sed sine causa. Quid, si dubium sit, an aduersitatem causa. 252. Quæ causa sufficiat ad dispensandum. 253. An sufficiat imperfecta deliberatio, aut libertas. 254. Vide alia notanda. 255. An dispensari possit in voto facto in beneficium tertii. Et quid de voto, et juramento *Perseverantiae*, quod præstatur in quibusdam Congregationibus. 256. Qui possint dispensare. An Papa in votis solemnibus? An Episcopi in votis simplicibus. Qui possint facultatem dispensandi delegare. An habentes facultatem valeant dispensare cum seipsis. (Vide etiam n. 249. v. *Ultimo*.) 257. An Prælati Regulares possint dispensare in omnibus votis Religiosorum. An Novitiorum. An Secularium. 258. De Votis reservatis plura notabilia. 259. An juramentum Castitatis, aut Religionis sit reservatum sicut votum. 260. An, commutato voto reservato, materia subrogata etiam reservata sit. 261. An etiam sint reservata vota Castitatis, et Religionis conditionalia, aut pœnalia. 262. An cum peregrinis possit dispensari ab Episcopali loci in votis, et legibus communibus. (Remissive ad l. 1. n. 258. et lib. 3. n. 332, in fin. v. *An autem*.)

TRACTATUS III.

DE TERTIO ET QUARTO PRÆCEPTO.

CAPUT I. — *Quid tertium Præceptum, Memento, etc.* 103

263. An hoc Præceptum sit naturale, vel cærimoniale. 264. An hoc Præcepto præcipiantur cultus interior. Et an hoc Præceptum sit affirmativum. 265. An observantia Dominicæ sit de jure Divino. 266. An Episcopi possint Festa indicere. 267. A quo tempore incipiat obligatio Festi. 268. Ad quid obliget hoc Præceptum. Quibus Festis permittantur opera servilia in Regnis Siciliæ. 269. An sit obligatio audiendi Concionem. Et qualis sit obligatio

Episcoporum, et Parochorum concionandi. 270. Qui teneantur observare Festa. (Vide etiam lib. 1. n. 154, et hoc l. 3. n. 332.) 271. An in Festis licet injungere servilia Infidelibus.

DUBIUM I. — *Quæ opera tum hoc præcepto, tum ab Ecclesia prohibeantur* . . . . . Pag. 108

272. Quæ sint opera servilia. 273. An sit duplex peccatum peccare die festo. 274. Quæ opera non sint servilia. 275. An itinerari. 276. An ducere currus, vel jumenta onusta. 277. An molere. 278. An docere, scribere, canere, etc., etiam si fiant ob lucrum. 279. An transcribere. 280. An pingere. 281. An delineare, retrahere, et an sculpare. 282. An licet Typographis componere. Et an distillare. 283. An venari, et piscari. 284. Quæ sint opera forensia velita in Festis. 285. An licet venditiones, et contractus. 286. An licent mundinæ, et mercatus. 287. An licet excommunicare, confidere testamenta et similia.

DUBIUM II. — *Quæ cause excusat ab observatione Festorum, ob quæ opera prohibita licita sint* 114

288. Qui possint *Dispensationem* dare ad laborandum. (Pro Parochio vide etiam n. 1032, v. 3. *Parochi*.) 289. Quinam laborantes excusentur ex *Consuetudine*. 290. An vertentes segetes, etc. An Barbitonores, et Sutores. Et quid sufficiat ad notitiam consuetudinis. 291. Quomodo excusat *Pietas*. 292. An licet die festo verrere Templum, ornare Altaria, erigere Sepulchrum, etc. 293. An licet laborare ad subveniendum pauperibus, vel locis piis. 294. Quomodo excusat *Charitas erga Proximum*. 295. Quomodo *Necessitas*. 296. An excusentur famuli à Domino coacti ad laborandum. 297. An pauperes reficienes vestes, etc. 298. An licet die Festo coquere cibos, occidere animalia, confidere pastillos, et colligere fructus. 299. An confidere panem. 300. An mederi, conflare ferrum, coquere caleum, vitrum, etc. An et ferrare equos. 301. An licet laborare ob magnum lucrum. Et an ob id etiam omittere Sacrum. (Vide etiam n. 332.) 302. An ad vitandum otium. 303. An excusentur Instauratores viarum, etc., et Sartores perficiientes vestes die Festo. 304. Quomodo excusat *Utilitas* ad Publicam lætiiam. 305. Quomodo excusat *Parvitas materiæ*. (Vide etiam l. 7. n. 236.) 306. An peccet graviter mandans sex famulis, ut laborent per horam. 307. Unde sumatur gravitas materiæ in forensibus.

DUBIUM III. — *Quæ opera diebus festis præcipiantur* 123

308. Quomodo præcipiantur diebus festis auditio Concionis, et Missæ. 309. An satisfaciat recitans sub Missa Officium, etc. An inserviens Missæ. 310. Quænam omissione sit gravis in audiendo Sacro. 311. An licet audire successive duas Missas dimidiis. 312. E quo loco possit audiri Missa. 313. An in audienda Missa requiratur attentio interna. (Vide etiam lib. 4. n. 177.) 314. An satisfaciat peccata confitens tempore Missæ. 315. An extasim patiens. 316. An dormitans. 317. An confabulans, se vertens, aut calceans, aut deambulans, aut colligens eleemosynas, canens, etc. 318. In qua Ecclesia audienda sit Missa. 319. Quinam satisfaciant audiendo Missam in Oratoriis privatis. An satisfaciant audientes in littore, aut castris.

DUBIUM IV. — *An sit obligatio audiendi Missam in Parochia Dominicis, et Festis majoribus.* . . . . . Pag. 138

DUBIUM V. — *Quæ excusent ab audizione Sacri.* 141

324. An habens privilegium Oratorii teneatur conducere Sacerdotem. 325. Quomodo excusentur navigantes, vel incarcerati, vel infirmi, aut excommunicati. 326. An excusentur custodientes domos, etc., vel timentes ne incarcerentur aut assistentes infirmis. 327. An uxores, filii, et famuli timentes offensionem dominorum. (Vide etiam num. 296.) 328. An aliquando viatores. 329. Quæ distantia ab Ecclesia excusat ab audienda Missa. 330. An excusentur feminae ratione luctus, vel partus; vel quia non habent vestes convenientes. Et an puellæ prægnantes, vel tempore quo facienda sunt Proclamations pro ipsis. 331. An possit omittire Sacrum puella sciens se ab aliquo turpiter cupisci. (Vide etiam lib. 2. n. 51, et lib. 3. num. 302.) 332. An excusat omissio magni lucri. An aliud bonum spirituale majus. An peregrini ad breve tempus commorantes teneantur audire Missam in loco, ubi id est de præcepto. (Vide etiam lib. 1. num. 156 et 159.)

CAPUT II. — De quarto præcepto. *Honora Patrem, etc.* 148

DUBIUM I. — *Ad quid teneantur liberi erga parentes.* . . . . . Ibid.

333. Quæ teneantur filii præstare Parentibus circa amorem. 334. Quæ circa reverentiam. 335. Quæ circa obedientiam. *Vide alia ibid.*

DUBIUM II. — *Ad quid teneantur Parentes erga filios.* 152

336. Quæ teneantur Parentes præstare filii quoad alimenta, et educationem. 337. An teneatur Pater dotare filiam nuptiam contra ejus consensum. 338. Sanctio Neapolitana circa alimenta filiorum. 339. Ad quid aliud teneantur Parentes. 340. Ad quid teneantur Fratres. 341. An possint aliquando Parentes filios exheredare. Et quæ sint causæ justæ exheredandi. (Vide etiam num. 948 et 949.)

DUBIUM III. — *Ad quid teneantur tutores, curatores, qui parentum sunt loco.* 155

DUBIUM IV. — *Quæ obligatio dominorum, et famulorum, aliorumque superiorum, et inferiorum erga se invicem.* 156

342. Quid teneantur superiores præstare subditis. An Principes teneantur eligere digniores ad Officia. 343. Quid teneantur famuli præstare dominis. 344. An famuli non impedites farta rerum domini, teneantur ad restitutionem. 345. An famulus conductus ad annum, discedendo possit petere stipendum. 346. An ægrotans teneatur postea famulatum supplere. 347. An, elapsu triennio, possit salarium exigere. 348. Quando famulus inserviens, nulla statuta mercede, possit exigere stipendum. 349. Quando possit mercedem sibi compensare. 350. An servi capti in bello possint fugere ad tuos.

DUBIUM V. — *Ad quid teneantur Conjuges erga se mutuo, vi hujus Præcepti.* 160

351. Ad quid teneatur uxor erga virum. 352. An uxor nobilis teneatur officia villa præstare. 353. An teneat pactum pro uxore non mutandi domi-

cium. An autem uxor teneatur sequi virum missum in exilium. 354. An mortua viro, teneatur uxor solvere debita contracta ad alendam familiam. 355. Quid teneatur uxor restituere filiis primi matrimonii. 356. Quomodo peccet vir in uxorem.

DUBIUM VI. — *Quæ obligatio Parochorum erga suos.* . . . . . Pag. 162

357. Ad quid teneantur Parochi circa residentiam. (Vide etiam lib. 4. ex num. 119.) 358. Ad quid circa Sacraenta ministranda, præsertim tempore pestis. (Vide lib. 2. n. 27, v. *Hinc.*) 359. An teneantur celebrare pro Populo. 360. An concionari (de obligatione concionandi vide etiam n. 269.) et Populum instruere, corrigere, etc.

DUBIUM VII. — *Quæ obligatio præceptorum, et discipulorum.* 165

TRACTATUS IV.

DE QUINTO ET SEXTO PRÆCEPTO.

CAPUT I. — *Quid quinto Præcepto prohibeatur. Non occides.* 166

363. Quæ sint poenæ mandantium homicidia per assassinos. 364. An easdem incurvant ipsi assassinii, seu interfectores. 365. De agitationibus taurorum.

DUBIUM I. — *An aliquando liceat occidere, vel mutilare semetipsum.* 167

366. An liceat directe occidere seipsum, et an indirecte. 367. An liceat se exponere periculo mortis ad vitandum mortem duriorem, etc., an liceat navim incendere cum periculo mortis. 368. An virgo teneatur pati potius mortem, quam violari. 369. An liceat reo ex præcepto judicis se occidere. An haurire venenum ad experiendum antidotum. 370. An liceat Carthusiano abstinere à carnibus etiam in necessitate extrema. 371. An liceat macerationibus vitam sibi minuere. 372. An sit obligatio ad servandam vitam uti remedii extraordinariis, vel nimis duris. 473. An aliquando liceat se mutilare. 374. An liceat pueros castrare. 375. An, qui occidit seipsum, possit sepeliri in loco Sacro.

DUBIUM II. — *An, et quomodo liceat occidere malefactorem.* 173

376. An liceat occidere proscriptos propria auctoritate. 377. An liceat principi occidere Reos non prius sententia damnatos. 378. An liceat unquam Clericis damnare Reos poena mortis. 379. An teneatur Judex concedere tempus Reo pro sumptione Sacramenti Pœnitentiae, et Eucharistie.

DUBIUM III. — *An, et quomodo liceat occidere privata auctoritate iniquum aggressorem.* 174

380. An liceat tueri vitam morte invasoris. An autem vetetur reis, et præcise Bannitus armis se defendere. (Vide etiam lib. 4. n. 279.) 381. An liceat viro honorato occidere invasorem sui honoris. (Vide etiam lib. 1. n. 42.) An autem id liceat plebeio, vel Ecclesiastico, si fugere possit sine periculo vitae. Et quid si contumelia sit jam illata. 382. Vide plures resolutiones P. Busembai. 383. Quæritur 1. An liceat occidere furem rei magni valoris. (Vide etiam lib. 1. n. 40.) Quæritur 2. Quantus debeat esse iste valor. El

quid si valor sit modicus, sed res tollatur cum violentia. Quæritur 3. Quid si fur rem jam abstulerit, et resistat Domino volenti eam recuperare. 384. Quæritur 4. An liceat Clericis et Religiosis furenti interficiere. Et utrum tunc incurvant irregularitatem. 385. Quæritur 5. An liceat cuique per famulos armis sua defendere. (Vide etiam lib. 1. n. 42.) 386 Quæritur 6. An liceat occidere invasorem pudicitiae. (Vide etiam lib. 1. n. 42.) 387. An liceat prævenire aggressorem. 388. An liceat occidere falsum accusatorem. (Vide etiam lib. 1. n. 279.) 389. An possit et teneatis tueri vitam ianocentis. 390. An etiam cum morte invasoris. 391. An liceat occidere invasorem hominis, vel pudicitiae alterius. Et quid si foemina consentiat. 392. An possumus, et teneamus tueri bona Proximi, etiam occisione furis.

DUBIUM IV. — *An aliquando liceat occidere innocentem.* . . . . . Pag. 185

393. An umquam liceat occidere innocentem directe. 394. An aliquando procurare abortum. Quæritur I. An liceat matri sumere pharmacum directe, ad fetus inanimatum expellendum. An autem liceat mulieri oppressæ statim expellere semen viri aggressoris. Quæritur II. An liceat matri sumere medicamentum directe ad expellendum morbum, cum periculo abortus. Quæritur III. Quando censeatur prolis anima informata. 395. Quæritur IV. Quibus poenit subjiciantur procurantes abortum. Quæritur V. An incurvant excommunicationem mulieres prægnantes, qua abortum faciunt. 396. Quæritur VI. An procurantes abortum in dubio de animatione fetus incurvant irregularitatem. 397. Quæritur VII. Quis possit relaxare poenias pro abortu infictas. 398. Quando imputetur alicui ad peccatum homicidium casuale. (Vide etiam de Irreg. l. 7. ex. n. 371.) An adulter occidens adulteræ maritum aggressorem incurvat irregularitatem. Et an incurrat, si, ipso prævidente, adultera occidatur.

DUBIUM V. — *De duello, et bello.* 196

ARTICULUS I. — *Quid sit, et an liceat Duellum.* . . . . . Ibid.

399. Quid est duellum, et an umquam liceat ad illud provocare. Quid, si duellum esset fictum. 400. Quando liceat duellum acceptare. Et an liceat illud indicere contra falsum accusatorem. 401. Quæ sint poenæ duello impunitæ.

ARTICULUS II. — *An, et quousque liceat Bellum.* 199

402. Quando licitum sit bellum. 403. Quid debeat facere Princeps, ut licite bellum inferat. 404. An possit inferre bellum cum sola opinione probabili. (Vide etiam lib. 4. n. 201. v. Quæritur II.) 405. Ad quid teneantur Principes. 406. An liceat eis vocare in auxilium Hæreticos et Gentiles. 407. Ad quid teneantur Duces. 408. An milites possint bellare cum dubio de justitia belli. (Vide etiam l. 4. n. 47. Quæritur I.)

ARTICULUS III. — *Quid in bello justo liceat.* 203

CAPUT II. — *De sexto præcepto, et nono. Non Mœchaberis, et Non Concupiscere, etc.* 205

DUBIUM I. — *An, et quanta peccata sint oscula, amplexus, tactus, verba obscena, et similia extra matrimonium.* 206

403. Quæ sit delectatio venerea, quæ sensitiva. 414. Quomodo sit malus

omnis actus venereus. 415. An detur parvitas materiæ in re venerea. 416. An detur in delectatione sensitiva. 417. An oscula aliquando sint licita. 418. An aliquando excusentur a mortali? 419. De tactu et aspectu turpi proprii corporis, aut commixtionis brutorum. 420. De tactu, et aspectu turpi corporis alieni; ac de tactu genitalium brutorum. 421. An sit semper mortale aspicere pudenda sexu diversi? Vel pulchri Adolescentis; Et an aspectus isti induant speciem objecti. 422. An liceat aspicere partes honestas diversi sexu. 423. Ansit mortale aspicere pectus, crura, etc., mulieris. 424. An sit mortale aspicere picturas turpes. 425. An liceat mulieri se ornare, et faciem fucare. Quid si detegat ubera, vel utatur veste virili. (Remissive ad lib. 2. n. 52 et 54.) 426. Quando peccent graviter proferentes verba turpia. 427. An semper graviter peccent audientes comedias turpes. An ad eas cooperantes pecunia, vel plausu. 428. An illas representantes, et componentes. 429. An liceas choreas ducere. 430. An peccet mulier permittens se tangi. An mulier ad vitandos tactus impudicos teneatur clamare. 431. An liceant tactus, etc., inter conjuges, aut sponsos.

DUBIUM II. — *Quæ sint species luxuriæ consummatæ naturales.* Pag. 216

432. An fornicatio sit vetita de jure Naturæ. 433. An peccet mulier non resistentis turpi congressui ob metum mortis, si non consentiat. 434. An permitte possint meretrices. 435. Circa concubinarios, Quæritur I. An possint absolviri qui nequit ejicere concubinam sine infamia. 436. Quæritur II. An absolviri possit promittens concubinam se ejectrum 437. Quæritur III. An possit absolviri concubinam ob necessitatem non discedens. 438. Quæritur IV. An qui est in proxima occasione, causa exercendæ artis. (Vide etiam n. 483. v. *Quid si.*) Quid vero, si is, adhibitis remedii, semper eodem modo recipiat. 439. Quæritur V. An famula peccans cum domino. 440. Quæritur VI. An uxor peccans cum viro. 441. Quæritur VII. An tollenda occasio etiam cum gravi damno. 442. Quæ sint poenæ pro concubinariis, presertim pro Clericis. 443. An stuprum sit speciale peccatum. 444. Ad quid teneatur raptor. 445. Quid de adulterio. 446. An sit adulterium copula sodomitica inter conjuges. 447. An copula habita inter desponsatos. 448. Circa incestum. Quæritur I. An omnes incestus sint ejusdem speciei. (Vide etiam de Penit. lib. 6. n. 469.) 449. Quæritur II. An differant incestus cum alibi. 450. Quæritur III. An incestus cum cognatis spiritualibus. 451. Quæritur IV. An sit speciale peccatum copula Confessarii cum Pomitente. Quid si sit ejus Parochus. 452. Quæritur V. An committant incestum propinqui copulantes post dispensationem. 453. An soli tactus incestum constituant. 454. Quomodo committatur sacrilegium per peccatum turpe. 455. Circa sacrilegium Personale. Quæritur I. An sacerdos sinu Religiosus lædens castitatem committat duo sacrilegia. 456. Quæritur II. An copulans cum alia persona sacra. 457. Quæritur III. An committat sacrilegium habens votum castitatis, si inducat alterum ad turpia. Quid, si morose delectaretur de peccato alterius. 458. Circa sacrilegium Locale. Quæritur I. An sit sacrilegium copula occulta, vel maritalis in Ecclesia. 459. Quæritur II. An sint sacrilegia tactus impudici habitu in Ecclesia. 460. Quæ comprehendantur per locum sacram. 461. Quæritur III. An verba et aspectus lascivi habitu in Ecclesia sint sacrilegia. 462. Quæritur IV. An cogitationes turpæ. 463. Circa sacrilegium Reale, quæritur, quando committatur.

DUBIUM III. — Quæ sint species luxurie consummatae contra naturam. . . . . Pag. 217

464. Quid de congressu innaturali. 465. Quid de mollitie. 466. Quæ sit sodomia imperfecta, et quæ perfecta. 467. An pollutio habita tangendo puerum, aut mulierem sit diversæ speciei. 468. An in sodomia sit explicandum, si quis fuerit agens, vel patiens. 469. An sodomia inter conjunctos addat speciem incestus. 470. Quæ sint poenæ sodomitarum. 471. Quid requiratur ad eas incurendas. Et an Clerici patientes illas incurant. 472. An poenæ incurrant ante sententiam. 473. An eas incurrat Clericus exercens bestialitatem. 474. Quid de peccato bestialitatis. 475. De peccato cum dæmone. Quid si dæmon repræsentet personam nuptiam, sacram, etc.

DUBIUM IV. — An aliquando liceat procurare pollutionem. 234

476. An pollutio sit vetita de jure naturæ. 477. An distillatio voluntaria sit mortalís. 478. An liceat expellere semen corruptum. 479. An teneamus impeditre pollutionem inceptam. 480. An liceat ob finem honestum pollutionem optare, vel de ea gaudere. (Vide etiam l. 5. n. 19.) 481. Quid, si prævidetur pollutio secutura ex re honesta. Quid, si ex re illicita. 482. An sit mortalís pollutio orta ex causa voluntaria in eam graviter influente. 483. Quid, si actio ponatur ex juxta causa, puta I. ad medendum, vel audiendas Confessiones, ad alloquendum juxta morem, etc.; II. ad abigendum pruritum; III. ad equitandum; IV. ad decumbendum aliquo situ; V. ad moderatè edendum, etc. Quid si Chirurgus, aut Parochus in iis aliquoties consenserint in pollutionem. Quid de simplici Confessario. Et quid si quis fere semper reciderit. (Vide etiam l. 3. n. 438, in fine.) 484. An sit mortalís pollutio orta ex causa in eam leviter influente. Quid, si causa sit in eodem genere luxuriæ, et si lapsus fuerit frequens. Quid, si causa sit in alio genere. An saltem sit veniale eam ponere. 485. De pollutione secuta in somno. An mutua pollutio habeat diversam malitiam.

TRACTATUS V.

DE SEPTIMO PRÆCEPTO.

Non Furtum facies. 245

TRACTATUS PRÆAMBULUS.

DE JUSTITIA, ET JURE. . . . . Ibid.

486. Qualiter dividatur Justitia, et qualiter Jus. 487. Quid sit Dominium et Ususfructus. 488. Quot sint peculia filiorum familias. 489. Quæ sint bona uxorum. 490. Quot bona Clericorum. Et præsertim I. Quæ sint Patrimonialia. II. Quæ Industrialia. III. Quæ Parcimonialia. IV. Quæ Ecclesiastica. 491. Quæritur I. An Clericus teneatur necessario pauperibus succurrere. Quæritur II. Qui veniant nomine pauperum. Quæritur III. An præferendi pauperes loci. Quæritur IV. An superflua possint reservari. Quæritur V. An Clericus habens sua possit vivere ex bonis Beneficii. Quæritur VI. An etiam Pensionarii teneantur superflua erogare in usus pios. 492. Quæritur VII. An Beneficiarii male expendentes reditus, teneantur ad restitucionem. Quæ-

ritur VIII. An peccent graviter, qui male accipiunt superflua à Beneficiario. (Vide etiam n. 722.) 493. Quot modis acquiratur dominium. I. Occupatio. 494. II. Nativitate. 495. III. Alluvione. 496. IV. Specificatione. 497. V. Accessione. 498. VI. Confusione, vel Commixtione. 499. An item, quod currit in mixtione pecuniae, currat in mixtione aliarum rerum. 500. VII. Ædificatione. 501. VIII. Plantatione. 502. IX. Perceptione fructuum. 503. X. Traditione. 504. De Prescriptione, et conditionibus requisitis ad præscribendum; et I. De Bona Fide. 505. II. De Titulo iusto: et an sufficiat titulus coloratus, vel existimatus. 506. III. De continuata Possessione, et de tempore requisito ad præscribendum, (usque ad n. 510.) 511. Quando Præscriptio interrumpatur. 512. An hæres possessoris malæ fidei possit præscribere. (Sed vide etiam n. 516.) 513. An possit præscribi libertas à solvendo debito, aut multa. 514. Quibus detur restitutio in integrum circa bona præscripta. 515. IV. Condicio ad præscribendum est, ut res sit apta præscriptioni. 516. Decisio quatuor aularum facta Neapoli circa Præscriptions. 517. An in conscientia res præscripta possit retineri, etiam ubi ex præscriptionis non viget.

CAPUT I. — De furtu. . . . . pag. 263

DUBIUM I. — Quid sit Furtum, et quale peccatum. . . . . Ibid.

518. Quid sit furtum. 519. An liceat (puta uxori, famulo) aliquando auferre alienum ob bonum finem. 520. An ob necessitatem. Quæritur I. An captivi apud Turcas possint alienum surripere ad se liberandum à captivitate. Quæritur II. An pauper extreme indigens possit accipere, antequam petat. Quæritur III. An possit accipere rem magni valoris. Quæritur IV. An fureatus restituere, si consumperit rem ablatam in extrema necessitate. Quæritur V. An surripiens in extrema necessitate teneatur ad restitucionem, si fiat dives. Et hic quæritur, an dives satisfaciat suæ obligationi, si det mutuo rem Pauperi. Quæritur VI. An dives non subveniens teneatur postea ad restitucionem. 521. Quando liceat creditori facere compensationem. 522. An famuli possint sibi compensare salarium pro suis operibus. (Sequitur idem 523 et 524.) 525. An Christiani possint auferre res Turcarum.

DUBIUM II. — Quæ sit quantitas notabilis ad mortale peccatum. 272

526. Quæ sit quantitas gravis respectu ad diversa genera personarum, v ad diversas circumstantias. 527. Id clarissimum elucidatur. 528. Clonclusio, e probabilior sententia. 529. Quid de furto rerum expositorum, nempe fructuum, et lignorum. 530. Quæ quantitas sit gravis in furtis minutis. (Vide etiam n. 533 et 534.) 531. Quid, si sit animus restituendi brevi tempore, vel partem completem materiam gravem. 532. An sit mortale furari parum reliquiæ sacrae.

DUBIUM III. — Quando graviter peccet, qui multa minuta furtu committit. 278

533. Quid, si qui furatur, non habeat animum ditescendi. Quid si habeat. 534. An furtula facta à diversis coalescant. Et an tunc restitutio possit fieri pauperibus. 535. Quid, si plures furentur parva, altero alterum nesciente. 536. Quid, si mutuo sciant, et eodem tempore furentur. 537. Quid, si unusquisque moveatur exemplo alterius. (Vide etiam lib. 2. n. 45.) 538. An sit mortale furari quid lege nost completam materiam gravem.

DUBIUM IV. — *Quid sentiendum de furtis domesticorum vel amicorum.* . . . . . Pag. 281.

539. Quid de furto uxorum, et viororum. 540. An uxor possit dare elemoynas, etc. 541. An aliquando possit expendere. 542. An licet ipsi subvenire Parentibus, etc. 543. Quale furtum filiorum sit grave. 544. An filius possit à Patre mercatore surripere mercedem pro opera sua. (Vide etiam lib. 1. n. 35 et hoc lib. 3. n. 488. vers. III.) 545. Quid de furtis famularum inscendentis, etc. 546. De restitutione facienda ab uxore, et filii.

CAPUT II. — De restitutione. 284

DUBIUM I. — *Quid sit Restitutio, et qui teneantur ad eam.* . . . . . Ibid.

547. Quid est restitutio, et an debeatur tantum ex laesione justitiae commutativa. 548. Quae sint Radices restitutionis. 549. Quænam est culpa Theologica, et quæ Juridica. 550. Ex qua culpa oriatur obligatio restituendi. 551. Quid, si quis leviter alterum laedit animo graviter nocendi. 552. An culpa venialis inducat obligationem restituendi. (Vide etiam n. 994.) 553. An ex levi furto possit aliquando oriri gravis obligatio restituendi. 554. An ad restitutionem in contractibus requiratur culpa Theologica. (Vide etiam lib. 1. n. 150.) 555. An idem in Officiis. 556. Quid de injuria materiali, et formalis. Et vide ibi resolutiones.

DUBIUM II. — *An qui cooperantur ad damnum alterius, teneantur ad restitutionem.* 286

557. Quotuplices dicantur cooperantes. 558. Quid de mandante. 559. Quid de consulente. Quæritur I. An præbens pravum consilium, et postea revocans, teneatur ad restitutionem. 560. Quæritur II. Executo consilio, quisnam primo teneatur. 561. Quæritur III. Quid, si damnum etiam sine consilio evenisset. 562. Quæritur IV. Quid in dubio, an consilium fuerit causa damni. 563. Quæritur V. Quid, si alter sit determinatus ad damnum, et ut tantum suades modum. 564. Quæritur VI. An teneatur ad restitutionem suadens damnum ex ignorantia culpabili. 565. Quæritur VII. An parato inferre magis damnum possit suaderi minus. 566. Quando teneatur ad restituendum dans iniquum suffragium. 567. Quando teneatur palpo. 568. Quando præbens recursum. 569. An emptor rei furtivæ possit illam reddere furi ad recuperandam preium. 570. An idem possit emptor malæ fidei. 571. Quando teneatur participans. Quid, si ob metum. (Vide etiam lib. 2. n. 66. v. Quæritur IV.) 572. Quid si impediatis alium ne reparet damnum alterius. 573. Quomodo teneantur causæ privativæ. 574. Vide alias casus apud Busembaum usque ad n. 578.

DUBIUM III. — *An supradicti teneantur singuli restituere in solidum, et quo ordine.* 290

579. Qui teneantur restituere in solidum. (Vide etiam lib. 1. n. 36.) 580. Qui teneantur primum restituere. 581. Quid, si damnificatus condonet restitutionem.

DUBIUM IV. — *An teneatur restituere, qui alium impedivit à consecutione alicujus boni.* 292

582. Quid, si quis impedit sine vi aut fraude aliquem à consecutione justi boni. 583. Quid, si quis immedit mendaciis, ne Fisco applicentur boni.

propter gabellam non solutani. (Vide etiam lib. 4. n. 236.) 584. Quid si quis ex odio, sine vi aut fraude, efficit, ne alter aliquod bonum obtineat. 585. An suadens Episcopo ut conferat Beneficium minus digno peccet, et teneatur ad restitutionem. Quid, si Beneficium debebat alicui ratione cursus. (Remissive ad lib. 4. n. 109.) 586. An teneatur ad restitutionem occidens aliquem, ut alteri homicidium imputetur. (Remissive ad n. 636.) 587. An teneatur ad daunum, impediens vi aut fraude, etc. Quid, si precebus importunissimis, aut metu. 588. Quid si Religiosus suadeat Testatori ut relinquit bona suo Monasterio, reficta Ecclesia Matrice.

DUBIUM V. — *Cui, vel quibus restituendum.* 312

589. Quid, si ereditor sit incertus. 590. An tradita res pauperibus sit restituta domino comparenti. 591. Quid notandum circa Compositionem in debitis incertis. (usque ad n. 594.) 595. Quid circa farta minuta. 596. An bona certa sint restituenda domino, vel possessori. 597. An fur teneatur rem mittere domino cum magno suo damno. 598. Quid, si sumptus pro missione excederent valorem rei. (Vide etiam n. 677.) 599. Quid, si acceperis a possessore bona fidei rem non suam. 600. Emptor rei furtivæ an possit eam reddere furi. (Vide dicta num. 569.) 601. An revendens rem emptam bona fide teneatur pretium restituere emptori. 602. Quid notandum circa thesauros inventos. 603. An inventor rei perditæ possit eam sibi retinere. 604. Quid notandum circa res captas venatione. 605. Quid, si quis venatur in locis reservatis. 606. Quæ venatio vetetur Clericis, et Religiosis.

DUBIUM VI. — *De rebus quæ debent restituari.* 320

ARTICULUS I. — *Quid debeat restituari ab inferente injuriam materialem tantum, sive a possessore bonæ fidei.* . . . . . Ibid.

607. Ad quid teneatur possessor bonæ fidei. 608. Quid, si acceperit à fure, qui potens sit ad restituendum. 609. Vide alias casus. 610. Quos fructus tenetur restituere possessor bonæ fidei. 611. Quid, si acceperit rem commixtam cum bonis furis. 612. Quid si illa acceptione fur factus sit impotens ad restituendum. (Vide dicta num. 492. v. Quæritur VIII. et dicenda n. 722.) 613. Quid, si quis projicit in mare gemmam, quam putabat valere decem aureis, si illa valebat centum.

ARTICULUS II. — *Quid debeat restituari ab inferente injuriam formalem, seu male fidei damnificatore, seu possessore.* 324

614. Ad quid teneatur possessor male fidei. Vide Resolutiones. 615. Circa solutionem gabellarum. Quæritur I. Quis possit tributa imponere. Quæritur II. Quæ requirantur ad justi tributi impositionem. 616. Quæritur III. An fraudantes gabellas peccent, et teneantur ad restitutionem. Quæritur IV. An teneantur solvere gabellam subditi deferentes ad usum proprium. Et an pauperes. 617. Quæritur V. An Populi in dubio de justitia tributi teneantur ad ejus solutionem. Quæritur VI. An Creditor Regis possit fraudare gabellam alteri locatam, aut venditam. Quæritur VII. An emens mercem à defraudante gabellam, teneatur ad ipsam. 618. An Dominus possit sibi retinere expensas utiles in re factas à fure. Et an fur teneatur ad omnia damna, saltem confuse prævisa. (Vide etiam dicta num. 613, in fine.) 619. Cui crescat pretium rei ablatæ. 620. Quid, si apud furem pereat res, quæ æque periret apud Dominum. 621. Quid, si quis occidat agnum alterius, qui postea pluris valuerit. Et quid, si fur consumat tempore majoris pretii agnum, quem Dominus tempore vilioris erat consumpturus. 622. Quid, si quis se fingat pauperem.

623. Quid, si quis consumat rem alienam in extrema necessitate. 624. Quid, si consumat rem mutuatam. 625. Quid, si quis emat rem alienam cum dubio.

ARTICULUS III. — *An, et quid debeat restituui pro injuria illata corpori, v. gr. per mutilationem, occisionem, etc.* . . . . . Pag. 335

626. Ad quid teneatur occisor. 627. An impotens ad restituendum in uno genere, teneatur in alio. (Vide dicenda n. 1000.) 628. Quid, si quis occidens Caium, putarit occidere Titium. Et an iste incurat irregularitatem, ut excommunicationem Canonis. 629. Quid, si quis incenderit domum litii, putans eam esse Caui. 630. An valeat remissio Patris occisi in praedium filiorum. 631. Vide alias casus. Quibus haeredibus facienda restitutio. 632. An homicida teneatur restituere bona, quae occisus alius dedit ex liberalitate. 633. Quid, si damnum istorum intenderit. 634. Ad quid teneatur homicida creditoribus occisi. 635. Quid, si homicidium imputetur alteri, et hoc occisor advertat. 636. Quid, si hoc etiam intendat. 637. Ad quid teneatur invasus excedens moderamen inculpatæ tutelæ. 638. Quid, si provocans occidat alterum pugnam acceptantem. 639. An detrahendum pretium laboris, quem occisus sustinuissest pro lucro amiso.

ARTICULUS IV. — *Quid debeat restituui pro illato stupro.* 343

640. Ad quid tenet virorum stuprator, si virginem vi corruperit. 641. Ad quid, si virgo consenserit. 642. Quando deflorator sub pacto matrimonii teneatur ad illud. An corruptor ficti promittens teneatur ad matrimonium. 643. Lim. I. Quid, si puella potuit advertere fictionem. Dubitatur 1. Quid, si vir sit melioris conditionis. Dubitatur II. Quid, si puella disparitatem ignoraverit. Dubitatur III. An his casibus vir teneatur saltem ad damna. 644. Lim. II. Quid, si timeatur malus exitus, vel scandalum propinquorum, et quid, si immineat dedecus Familiae. 645. Lim. III. Quid si vir extorqueat solos tactus. 646. Lim. IV. Quid, si foemina jam sit corrupta. 647. Lim. V. Quid, si non stet per virum, quominus matrimonium fiat. 648. An, si vir violata renuat nubere, teneatur vir eam dotare. 649. An vir habens votum castitatis teneatur ducere violatam sub pacto matrimonii. 650. Ad quid teneatur vir violans consanguineam, cui conjugium promisit. Quid, si ficte promisit cum pacto impetrandi dispensationem.

ARTICULUS V. — *Quid debeat restituui pro adulterio.* 357

651. Ad quid teneantur adulteri. 652. Ad quid teneatur adultera. 653. An teneatur manifestare prolem non esse legitimam. 654. An tunc spurius teneatur credere matri. 655. Ad quid teneatur adulter. 656. An teneatur adulteri reddere expensas Hospitalibus pro exposita prole. 657. Ad quid teneatur adulter, si dubium sit an proles sit mariti. 658. Quid, si dubium sit inter duos adulteros. (Vide etiam n. 561 et 562.) 659. Ad quid teneatur adulter, si ipse non fuerit causa suppositionis.

ARTICULUS VI. — *Quid debeat restituui pro summa, et bonis spiritualibus, in inductione ad peccatum, avocatione à Religione. Et quid pro Officio.* 362

660. An restitutio facienda, in alio genere. (Viden. 627 et 1000.) Vide hic alias resolutiones. 661. Quid si quis inducat alterum ad peccandum. 662. Ad quid teneatur qui abduxerit Novitium, vel Religiosum à sua Religione. 663. De restitutione ob omissionem Officii Divini. 664. Quæritur I. quid si

fructus Beneficij non percipientur. 665. II. Quid si omittatur Officium sine culpa. 666. III. An restituendi fructus intra primos sex menses. 667. IV. An omittens Officium possit postea supplere altera die. 668. V. Quid si omittatur pars minor, quam integræ Horæ. 669. VI. Quid si recidentur Horæ sine attentione interna. (Vide etiam lib. 4. n. 177.) 670. VII. An excommunicatus teneat restituere fructus. 671. VIII. An omittens incurat aliam pœnam. 672. IX. Cui facienda restitutio. 673. X. An omnes fructus restituendi. (Vide etiam lib. 4. n. 127. v. Dub. 4.) Et quid de Beneficiaric simplici. 674. XI. An teneatur ad Officium habens tenue Beneficium. 675. XII. An Canonici non assistentes, vel non psallentes in Choro teneantur ad restitutionem Distributionum, et Præbendarum. Dubitatur 1. An peccent graviter Canonici, qui Choro non assistunt. Dubitatur 2. Quid teneantur restituere, si Choro non intersint. Dubitatur 3. An satisfaciant Choro qui tantum intersint, et non recitant. Dubitatur 4. An satisfaciant Choro qui submissæ recitant.

DUBIUM VII. — *De circumstantiis restitutionis.* . . . . . Pag. 379

ARTICULUS I. — *Quo tempore loco, et modo debeat restituui.* . . . . . Ibid.

676. Quando, et ubi facienda restitutio. 677. An sumptibus furis. (Vide etiam n. 597 et 598.) 678. Quando, et ubi facienda solutio ex contractu. 679. Quando peccat differens restitutionem. 680. Ad quid teneatur debitor, si ex dilatione creditor patitur damnum. 681. An absolvendus qui cum possit restituere vult differre restitutionem. 682. An absolvit possit debitor, antequam restitutus. Et an Confessarius debeat monere de restitutione penitentem, qui est in bona fide, si prævideat, monitionem non profutram. (Vide etiam de Pœnitent. lib. 6. n. 614.) 683. Quot peccata committat negligenter restituere. (Vide etiam l. 5. n. 40.)

ARTICULUS II. — *Quo ordine restituvi debeat.* 379

684. Cui facienda restitutio, si res extet. 685. An pretium rei vendite possit solvi creditoris venditoris. 686. An pecunia furtiva, immixta propriæ, restituenda sit ante alia debita. 687. An prius restituenda debita certa, quam incerta. 688. An prius solvenda debita ex delicto, quam ex contractu. 689. Quæ alia debita prius solvenda. 690. An semper præferendi creditores hypothecarii anteriores, etiam ex hypotheca tacita. An autem personales anteriores. 691. An præferri possit creditor personalis pauperior. 692. An prius exigens. 693. An creditor, cui inter plures facta est solutio, possit eam retinere. 694. An famili possint accipere salarium à debitibus gravato. (Vide etiam n. 612.) 695. An uxori, et aliis alimenta.

ARTICULUS III. — *Quæ à restitutione excusent.* 384

696. Quæ excusent à parte debitoris. 697. Quid, si non possit restituere, nisi cum graviori damno. (Vide etiam num. 598. Item num. 701 et 702.) Quid si Dominus æquale damnum sit passurus. Quid si Dominus sit abusurus re restituenda. (Vide etiam n. 571. v. Secus; et num. 753.) 698. Vide alias casus. 699. Quid si debitor cedat bonis. 700. Quando excusetur restituere ex parte creditoris. Quæritur I. An licet rem alienam retinere, vel accipere ex præsumpto consensu Domini. (Vide etiam lib. 4. n. 18.) Quæritur II. An debitor donans immemor debiti excusetur à restitutione. 701. Quid si debitor res do se conjicere deberet in necessitate.

tatem extremam. 702. Quid, si in necessitatem gravem. 703. Quid, si creditor sit in eadem necessitate. 704. An debitor differens restitutionem ex iusta causa, teneatur reddere interesse quod patitur creditor. 705. An haeres Rei teneatur ad damna, quando Reus, cui successit, fuit capite damnatus. 706. An possessor honeste, in dubio, an factus sit ditori, teneatur restituere. (Vide dicta lib. i. n. 34, 35 et 36.)

